

Mysteriet om mindestenene i Hald Ege Langskov.

En efterårsdag i midten af 1960'erne i Hald Ege Langskov:

"Kom herhen Carsten, her er den mærkelige mindesten", råbte jeg. Min bror Carsten, som var 11 år og lidt over et år yngre end mig, løb hen til mig og sammen skrabede vi grene og blade væk, så vi bedre kunne se stenen.

Stenen lå fladt langs med jordoverfladen og blev derfor let dækket af grene og blade, hvilket gjorde den svær at finde.

På stenen var der vistnok malet en gul pony og den gule tekst var noget med:

HIL OPFINDEREN AF DE GULE ÆRTER

"Hvem mon har opfundet de gule ærter?", spurgte jeg min bror.

"Tror du, at der er én, som har opfundet de gule ærter?", spurgte min bror tilbage.

En efterårsdag i midten af 1980'erne i Hald Ege Langskov:

"Var det ikke her et sted, vi fandt mindestenen for opfinderen af de gule ærter, da vi var drenge?", spurgte jeg Carsten.

"Jo, jeg mener også, at det var her et sted", svarede han tilbage.

"Er det mon noget vi fantaserede os til, dengang?", forsøgte jeg.

"Nej", svarede Carsten. "Jeg kan huske, vi talte om stenen i skolen og når vi gik ture ud til mosen med lærer Raskmark, så vi enkelte gange stenen.

Vi ledte videre, men fandt ikke stenen. Tidens tand eller fantasiens luner har sikkert gjort det af med stenen.

En efterårsdag i 2013 i Hald Ege Langskov:

"Hej Poul, se hvad jeg har fundet", sagde daværende UU-vejleder Charlotte Hansen til mig, da vi tilfældigt mødtes sidst på eftermiddagen ude ved Hulvejen.

Jeg betragtede misundeligt, de tre flotte Karl Johan svampe hun holdt i hånden.

"Jeg har også fundet en mindesten", sagde hun og smilte.

"Det skulle vel aldrig være en mindesten for opfinderen af de gule ærter", svarede jeg lakonisk.

"Hvordan kan du vide det?", spurgte hun nærmest chokeret.

"Er det rigtigt! Hvor fandt du den?", spurgte jeg ekstatisk.

Hun pegede og fortsatte: "Se jeg tog et billede af stenen" og hun viste mig billedet på sin mobiltelefon.

Jeg studerede billedet, men kunne ikke genkende det, som den sten jeg huskede, og da slet ikke med den store gule sten der var placeret ved siden af mindestenen.

"Jeg skal til møde på skolen kl. 18.00 og kan derfor ikke nå, at finde stenen i dag." svarede jeg og sagde farvel til Charlotte.

Fast besluttet på at finde stenen cyklede jeg den efterfølgende lørdag ud i skoven.

Da jeg nåede til Røhr's Eg, plantet i 1961 til minde om skovens daværende ejer Kristian Røhr Lauritzen der døde i 1960, mødte jeg en flok jægere.

De havde heldigvis afsluttet dagens jagt (det skulle jo helst ikke være mig, der er skyld i den næste mindesten i Langskoven). Ved min forespørgsel, om de kendte noget til mindestenen for opfinderen af de gule ærter, fik jeg et bekræftende svar fra en af mændene.

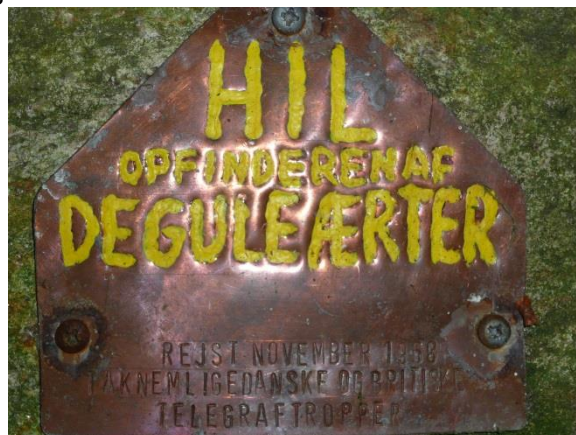
Han fortalte, at stenen ganske rigtigt lå i den retning jeg pegede, og at det ikke er den oprindelige mindesten, men en ny, opsat af telegrafteropperne. Endvidere fortalte han, at den oprindelige sten står på Telegrafteroppernes museum i Fredericia.

Jeg takkede for oplysningerne og cyklede videre ud i skoven.

Jeg fandt hurtigt stenen netop i det område, hvor min bror og jeg ledte for godt 30 år siden.

Den fodboldstore gulmalede sten, under det store bøgetræ, gjorde det let at finde stenen. Inskriptionen, under "HIL OPFINDEREN AF DE GULE ÆRTER", på den lille metalplade, på selve mindestenen undrede mig:

REJST NOVEMBER 1968
TAKNEMLIGE DANSKE OG BRITISKE
TELEGRAFTROPPE

Det var da før 1968, at vi så stenen og jeg husker da heller ikke noget om britiske tropper?! I januar 2014 fik jeg den "geniale" ide at søge på google: "Hil opfinderen af de gule ærter" og gudhjælpemig om der ikke der blev henvist til bladet: "[TELEGRAFEN 1. årgang nr. 4, 2013](#)". Inde i bladet fandt jeg artiklen: "En ildsjæl fylder 80", omhandlende O. S. Knudsen, tidligere telegrafofficer. I artiklen, under deloverskriften: "Hil opfinderen – af de gule ærter", blev det nævnt, at han og en kaptajn Viggo Lund sørgede for, at hver gang der var en lejlighed til det, blev der serveret gule ærter.

Nu var nysgerrigheden virkelig vakt. På nettet fandt jeg hurtigt Ole Skovsbøll Knudsens telefonnummer og ringede til ham. Han var venligheden selv og fortalte mig, at ganske rigtigt befinder den oprindelige mindesten sig på Bülow's Kaserne (nu Ryes Kaserne) i Fredericia i [Telegrafregimentets Historiske Samling](#), der har åbent hver onsdag fra kl. 11.00 – 15.30. O. S. Knudsen (som i øvrigt er fætter til vores lokale B. S. Knudsen) berettede videre, at han ikke kendte noget til den "nye" mindesten, men hvis jeg kontaktede kaptajn P. C. Rochler, som står for den historiske samling i Fredericia, kunne han sikkert hjælpe.

Askeonsdag d. 5 marts 2014 kørte min ven Knud Ladegaard og undertegnede til Fredericia. Vi fandt nemt Bülow's Kaserne inden for voldene i Fredericia og fandt også indgangsdøren til den historiske samling. Forventningsfulde trådte vi ind. Det viste sig, at selve museet var på 1. sal. Væggene, langs trappen, var rigt dekoreret og udsmykket med billeder og udstyr fra telegrafregimentets historie. Ved reposen, hvor trappen vendte, så vi billedet:

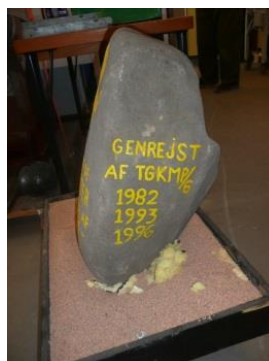
"Ja, det er stenen", sagde vi begge, - "og se den er rejst i 1961, så kan jeg bedre forstå det", fortsatte jeg. Mobilten blev fundet frem og jeg tog ovenstående billede af billedet. Da vi nåede op til døren, oven for trappen, var den desværre låst og et forsøg med opringning til et anvist mobilnummer gav desværre ikke noget resultat. Lidt skuffede kørte vi tilbage til Hald Ege, men årstallet 1961 hjalp dog lidt – så var det, trods alt, ikke barndommens fantasi der spillede ind.

Nogle dage senere talte jeg igen med O. S. Knudsen og berettede om vores forsøg på at besøge mindesamlingen. "Jeg får Rochler til at kopiere beretningen om stenen og får den sendt til dig", meddelte O. S. Knudsen. Jeg takkede mange gange og glædede mig allerede til at læse historien. Få dage efter samtalen lå beretningen i min mailboks. Med tilladelse fra beretningens forfatter, pensioneret major Bent Agger, vil du kunne læse den i næste nummer af Hald Vind. Kan du ikke vente, ja, så må du en tur til Fredericia.

Da Knud Ladegaard og undertegnede stadig gerne ville se stenen in natura, ringede jeg hen på sommeren til kaptajn P. C. Rochler for at aftale et besøg. Han fortalte, at man havde pakket mindesamlingen på Bülow's Kaserne ned, da den skulle flyttes til Ryes Kaserne, der også ligger i Fredericia, og man var nok først klar til åbning i foråret 2015.

Endnu en askeonsdag, denne gang d. 1. april 2015, drog Knud og undertegnede igen til Fredericia. Vi fandt efter noget besvær den garagebygning, på Ryes Kaserne, der var stillet den Historiske Samling til rådighed.

Indenfor bød 5-6 ældre mænd, med kaptajn P. C. Rochler i spidsen, velkommen. Man var i gang med at indrette Samlingen og derfor var der en del flytterod, som dog ikke forhindrede os i at få øje på stenen.

Ovenstående billeder blev taget. Vi blev vist rundt og fik fortalt om Samlingen af nogle entusiastiske mænd. Vi spurgte til den nye sten ude i skoven, men den kendte de ikke noget til, derimod kendte de godt til traditionen med at få gule ærter om fredagen. Vi takkede for fremvisningen og lovede at vende tilbage, når indretningen af samlingen er færdig. I min søgning efter, hvem der havde opstillet den nye sten fandt jeg ved et tilfælde følgende sekvens på youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=MO7vpqCX27k>

Her beretter major Erik Gam den sjove historie om stenen og hvordan den forsvandt fra Røhr Lauritzens Skov i 1981. Det var sandsynligvis fru Kidmose der hjalp ham med at finde stenen. Jeg ringede til Erik Gam, men han kendte heller ikke noget til den nye sten. Tidligere omtalte major Bent Agger kendte heller ikke noget til den nye sten.

En aften kom tanken til mig: "Der var da en af jægerne, den dag jeg mødte dem ude i skoven, der lod til at vide en del om den nye sten og jeg så at Vagn Frederiksen fra Agerskov var med, han må vide hvem det er".

Jeg ringede til Vagn. Han fortalte, at skoven bestyres af et barnebarn til Kristian Røhr Lauritzen, Anders Røhr Lauritzen. Jeg tog kontakt til Anders og ganske rigtigt han bestyrer og har jagten i skoven, men den er ikke mere i familiens eje. Da jeg spurgte til stenen begyndte han at grine: "Jo - det var et par af mine brødre, der med god humoristisk sans rejste stenen i 2013". Jeg grinte med, både fordi jeg syntes at historien var sjov og fordi jeg endelig havde løst mysteriet om stenene. Her i november 2015 havde jeg kontakt til Anders' storebror Frands Røhr Lauritzen, som var med til at opstille stenen eller rettere de to nye sten. Han kunne fortælle, at stenene skam også har en praktisk funktion: "Når der er jagt i skoven, er der altid en af jægerne der får pladsen ved gule ærte-stenen, en reminiscens fra da den oprindelige stod der. De fleste har glemt stedet og historien, derfor en ny mindesten og den fodboldstore gule sten gør den til at finde".

Hil opfinderen af de gule ærter

En stor tak for hjælpen med opklaringen af mysteriet til Carsten Christensen, Charlotte Hansen, O. S. Knudsen, P. C. Rochler, Erik Gam, Bent Agger, Knud Ladegaard, Vagn Frederiksen, Anders Røhr Lauritzen og Frands Røhr Lauritzen.

Poul Harald Christensen
Egeskovvej 18, Hald Ege